

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר

ויקח קרח; וידבר גו' זאת חוקת ה'תשכ"ה

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ חוקת, בדרי"ח תמוז, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ חוקת, בדר"ח תמוז הבעל"ט, הננו מוציאים לאור שני מאמרים:
ד"ה ויקח קרח דש"פ קרח ג' תמוז וד"ה וידבר גו' זאת חוקת דש"פ חוקת יו"ד
תמוז ה'תשכ"ה — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי "אגרות קודש — מילואים" מהשנים
תרפ"ה-ה'תשל"ה, שמכילים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ה סיון, ה'תשע"א (ופרצת),
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשכ"ה

(הנחה בלתי מוגה)

ויקח קרח וגו'¹, ואיתא במדרשי חז"ל² (והובא בפרש"י) שחלק גם על מצות ציצית, באמרו שטלית שכולה תכלת פטורה מציצית, שהרי אפשר טלית של מין אחר, חוט אחד של תכלת פוטרה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה (בתמי"). ומבואר בלקו"ת³ ענין מחלוקת קרח, והשייכות של המחלוקת שחלק על כהונת אהרן למה שחלק ג"כ על מצות ציצית. דהנה, לעתיד יהיו הלויים כהנים⁴, כי אז יתעלה בחי' הגבורות, ויהיו הגבורות עיקר, והחסדים יהיו טפלים להם⁵, ולכן רצה קרח לעשות גם עכשיו מהגבורות עיקר, כי קרח הי' לוי, ולויים הם מבחי' הגבורות, ולכן חלק על כהונת אהרן, שענין הכהונה הוא בחי' החסד, כידוע שכהן הוא איש החסד⁶. וזהו גם מה שטען שטלית שכולה תכלת צ"ל פטורה מציצית, כי תכלת הוא בחי' גבורה, וא"צ לחוטין, שהם המשכות מבחי' החסד, ואף חוטי התכלת הוא כענין אור החסד בכלי הגבורה, כי החוט זהו ההמשכה כו' [ומסיים בלקו"ת⁷, שבאמת שגה ברואה, כי הנהגה זו (שהגבורות עיקר) אי אפשר להיות כי אם אחר שלימות הבידורים, שאז גם היצה"ר שמבחי' גבורה יתהפך להיות טוב מאד⁸, משא"כ עכשיו, מהגבורות יש יניקה לחיצונים, ולכן החסדים הם עיקר, והגבורות צ"ל טפלים לגבי החסדים]. ונוסף לכך שבגלל היותו מבחי' הגבורות טען שא"צ לחוטין שהם המשכות מבחי' חסד, חלק על כללות הענין דחוטי ציצית, שהם רק המשכה מצומצמת לגבי הטלית, כמבואר בלקו"ת⁹ בענין מש"נ בלויים והעבירו תערו¹⁰, דמפני שהלויים הם מבחי' הגבורות, לכן צריך שלא יצא מהם ההמשכה עוד בבחי' שערות וצמצומים, ולכן אמר שאין נצרך כלל לבחי' שערות וחוטי ציצית [ועל זה השיב לו משה, שכך היא המדה, שכדי להיות המשכה עליונה מלמעלה בגילוי למטה, אי אפשר כי אם ע"י חוטין ושערות דוקא].

סע"א) — לקו"ת שם.

(6) זח"ג קמה, ב. תניא שם. ובכ"מ.

(7) שם, ג.

(8) ראה ב"ר פ"ט, ז.

(9) שם ריש ע"ב.

(10) בהעלותך ח, ז.

(1) ריש פרשתנו.

(2) תנחומא קרח ב.

(3) פרשתנו נד, סע"ב.

(4) כמ"ש בלקו"ת מהאריז"ל ביחזקאל (מד,

טו) — לקו"ת שם. וראה תניא פ"ג.

(5) כמ"ש הרמ"ז פ' עקב (בדף רע"א

אמנם ע"פ הנ"ל שמחלוקת קרח היתה בגלל שרצה לעשות גם עכשיו מהגבורות עיקר, צריך להבין, למה חלק (לא רק על כהונת אהרן, שמבחי' החסדים, אלא גם) על משה שהי' מלך¹¹, הרי ענינו של המלך הוא בחי' הגבורה¹². וגם צריך להבין בטענת קרח בנוגע לטלית שכולה תכלת, דלכאורה, הטענה שאין נצרך כלל לבחי' שערות וחוטי ציצית, יכולה להיות גם בנוגע לטלית שכולה לבן.

(ב) **ויובן** בהקדם המבואר במק"א¹³ בענין טענת קרח, כי כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו על קהל ה'¹⁴, שטענת קרח לא היתה בנוגע לענין הנשיאות סתם (ומה גם שהחמשים ומאתים איש שהשתתפו במחלוקת קרח היו בעצמם נשיאי עדה), אלא רק בנוגע להתנשאות בעניני קדושה, כמו ההתנשאות של אהרן, שעז"נ¹⁵ ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים, ועל זה היתה הטענה כי כל העדה כולם קדושים, ואין צורך בהתנשאות בקדושה גופא.

(ג) **ועפ"ז** יש לבאר מה שקרח חלק (לא רק על אהרן, שהוא בחי' החסדים, אלא גם) על משה, אף שהי' מלך, שענינו גבורה, כי, המחלוקת של קרח על המלכות של משה לא היתה מצד עצם ענין ההתנשאות שבמלכות התנשאות סתם, אלא מפני שבענין המלכות יש התנשאות בקדושה גופא, כמובן מזה שמושחין את המלך בשמן המשחה¹⁶, והרי משיחה בשמן המשחה קשורה עם ענין הקדושה, שלכן משחו את הכהנים, כלי המקדש וכו'. ולכן, אף שענין המלכות הוא מבחי' הגבורה, הרי מצד הקדושה שבענין המלכות הרי זה שייך לבחי' החסדים, ועל זה חלק קרח, מפני שרצה לעשות את הגבורות עיקר.

(ד) **ועפ"ז** יש לבאר גם מה שטענת קרח היתה דוקא בנוגע לטלית של תכלת, ולא של לבן, כי, חוט תכלת בציצית הוא בדוגמת התנשאות של קדושה (שדוקא על זה חלק קרח), משא"כ חוטי לבן בציצית הם בדוגמת התנשאות סתם (שעל זה הסכים גם קרח). דהנה, החילוק שבין תכלת ללבן הוא, שתכלת הוא דבר יקר ערך, שלכן היו הרמאים מחליפים תכלת בקלא אילן¹⁷ (וכמובא גם בפירש"י בביאור

11) רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ו הי"א.
 12) ראה לקו"ת בלק עב, ב. ובכ"מ.
 13) ראה לקו"ש ח"ב ע' 329. ח"ד ע'
 1049. וראה גם לעיל בהשיחה (ס"ב).
 14) פרשתנו טז, ג.
 15) דברי הימים-א כג, יג.
 16) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז.
 17) ראה ב"מ סא, ב. ע"ז לט, א.

הטעם למש"נ בפ' ציצית¹⁸ אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, אני הוא שהבחנתי במצרים בין טפה של בכור לשאינה של בכור, אני הוא עתיד להבחין ולהפרע מן התולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת היא, ולא זו בלבד שהוא יקר ערך, אלא עוד זאת, שיש בו גם קדושה מיוחדת, כמובן מזה שהיו מכסים את כלי המשכן בבגד תכלת¹⁹. משא"כ לבן אינו דבר יקר, וגם אין בו קדושה מיוחדת [וזהו גם הטעם שהתכלת אינו נוהג בזמן הזה, אלא רק לבן, כיון שהעולם אינו יכול לקבל את הקדושה המיוחדת שבענין התכלת, משא"כ הקדושה דלבן כו']. ומזה מובן, שציווי הקב"ה להטיל חוטי לבן בטלית אינו בגלל שיש איזו מעלה בחוטי לבן, דכשם שהטלית מצד עצמה אין בה מעלה מיוחדת, כך גם חוטי לבן (ציצית) אין בהם מעלה מיוחדת מצד עצמם, וכל זמן שהחוטים הם בפני עצמם (שלא הוטלו בהטלית), אין בהם מעלה מיוחדת, וכל ענין המצוה הוא להטיל חוטי לבן בהטלית. ולכן לא שייך לשאול שטלית שכולה לבן תפטור את עצמה, שמעלת חוטי לבן אינה מפני היותם בגוון לבן. אבל בנוגע לתכלת, הי' קרח סבור שהציווי להטיל פתיל תכלת בטלית הוא מצד המעלה המיוחדת שבענין התכלת, שיש בו יוקר וקדושה כו', ולכן טען שטלית שכולה תכלת, שיש בה כבר היוקר והקדושה כו', תפטור את עצמה, ולא תצטרך לפתיל תכלת שחוץ הימנה. וזהו גם מה שטען מדוע תנשאור, היינו, שבנוגע להתנשאות שענינה קדושה, חוט תכלת, די בכך שכל העדה כולם קדושים, טלית שכולה תכלת, ואין צורך בהתנשאות של קדושה²⁰.

ואל יטשנו, השי"ת זאל זיין מיט אונז און וועט זיין מיט אונז, היינו, שזהו גם לשון בקשה וגם לשון הבטחה כו'.

הוא בחי' המדות, ומקשר זה עם ענינו של קרח שרצה שהגבורות יהיו העיקר, כי, קרח ראה את הגבורות כפי שהם בשרשם, למעלה מהחסדים, שלכן קדם הצמצום אל הגילוי, אבל האמת היא שכוונת הצמצום היא בשביל הגילוי. וכן הוא בענין המוחין והמדות, שצ"ל תחילה ההעלם שע"י מיצר הגרון, אבל הכוונה בזה היא שע"י יומשך במדות גם אור המוחין.

(18) ס"פ שלח.

(19) במדבר ד, ו ואילך.

(20) ע"כ נמצא ברשימה שתח"י (המו"ל).

ושם, שבסיום המאמר דובר אודות דברי

כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"צ בג' תמוז (שחל ביום

הש"ק זה) תרפ"ז (סה"ש תרפ"ז ע' 169.

וש"ג), יהי ה' אלקינו עמנו* גו' אל יעזבנו

(* ולהעיר מד"ה יהי ה' אלקינו עמנו תשכ"ח

(סה"מ תשכ"ח ע' רמו), שמבאר שאבותינו הם

חויב שבנפש, כללות ענין המוחין, והבקשה

היא שהאור כפי שמאיר במוחין (אבותינו) יומשך

ויתגלה גם במדות שבלב (עמנו, שעיקר האדם

בס"ד. ש"פ חוקת, יו"ד תמוז, ה'תשכ"ה

(הנחה בלתי מוגה)

וידבר הוי' וגו' זאת חוקת התורה גו' ויקחו אליך פרה אדומה וגו'. ומבואר בלקו"ת² ענין פרה אדומה שנאמר בה חוקת התורה, שזהו לפי שמצות פרה אדומה היא כללות התורה, כי כללות ענין התומ"צ הוא שעיי"ז יבוא האדם לבחי' רצוא ושוב, וענין זה בא בביאור וגילוי גמור במצות פרה אדומה, שכל ענינה הוא ב' הבחי' דרצוא ושוב (משא"כ בשאר המצוות, שיש מצוות שענינם הוא רק רצוא, ויש מצוות שענינם הוא רק שוב), הרצוא הו"ע שריפת הפרה לאפר, והשוב הו"ע ונתן עליו מים חיים אל כלי, ולכן נקראת בשם חוקת התורה. אך צריך להבין, איך יתאים זה עם הפירוש הפשוט שמ"ש זאת חוקת התורה קאי על מצות פרה אדומה, שהיא חוקה שאינה מובנת בשכל [הן בנוגע לענין הטהרה, שמטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים³, והן בנוגע לעשיית הפרה, שצ"ל חוץ לשלש מחנות⁴, היפך כל הקרבנות שמקומם בפנים דוקא], וכפירוש רש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת (לכס⁵) ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחרי, ועד שבמצוות שהם בסוג חוקים גופא, חלוקה פרה אדומה מכל שאר החוקים, שבכללות הם בגדר השכל, אלא שיש עליהם קושיות כו', ואילו פרה אדומה היא החוקה היחידה שאין לה מקום בשכל לחלוטין⁶, שלכן אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרת וישאלתי ופשפשתי, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני⁸, ורק למשה אמר הקב"ה לך אני מגלה טעם פרה⁹, וכדאיתא במדרש¹⁰, על כל דבר ודבר שהי' הקב"ה אומר למשה הי' אומר לו טומאתו וטהרתו, וכיון שהגיע לפרשת אמור

(1) ריש פרשתנו (יט, א"ב).
 (2) ריש פרשתנו (נו, א ואילך).
 (3) ראה במדב"ר פי"ט, ה. תנחומא פרשתנו ז.
 (4) פרש"י פרשתנו שם, ג.
 (5) גירסא זו נעתקה בד"ה הוי' לי בעוזרי תרפ"ז (שהובא לקמן ס"ד. ס"ז).
 (6) כמשנ"ת בארוכה בשיחה שלפני המאמר (נדפסה בלקו"ש ח"ח ע' 124 ואילך).
 (7) קהלת ז, כג.
 (8) במדב"ר שם, ג. תנחומא שם ו.
 (9) במדב"ר שם, ו. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1057 הערה 6.
 (10) שם, ד. קה"ר פ"ח, א [ה].

אל הכהנים, אמר לפניו, רבונו של עולם, ואם נטמאו אלו במה היא טהרתן, לא השיבו דבר, אותה שעה נתכרכמו פניו של משה, וכיון שהגיעו לפרשת פרה אדומה, אמר לו הקב"ה כו' זו היא טהרתן, ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת¹¹, אמר לפניו, רבש"ע, וכי טהרה היא, אמר הקב"ה, משה, חוקה היא, וגזירה גזרתי, ואין ברי' יכולה לעמוד על גזירתי, דכתיב זאת חוקת התורה, שבזה מודגש שפרה אדומה שונה מכל שאר מצוות התורה (כולל גם החוקים), ואיך יתאים ענין זה עם היותה כללות התורה.

(ב) **ויובן** בהקדם המבואר בלקו"ת¹² שחוקת התורה הוא מלשון חקיקה¹³, דקאי על התורה כפי שהיא בשרשה ומקורה, ששם היא בבחי' אותיות החקיקה, שזוהי מדרגה עליונה מהתלבשותה באותיות הכתיבה שבתושב"כ, וכמו בגשמיות, שבאותיות הכתיבה בדיו על הקלף הרי האותיות הם דבר זר ונפרד מהקלף, אלא שאח"כ כשכותב הספר בדיו על הקלף, נתאחדו והיו לאחדים, אבל אותיות החקיקה (כמו האותיות שבלוחות, חרות על הלוחות¹⁴) הם מיני' ובי', והם דבר אחד עם האבן שנחקקו בו. ובפרטיות יותר, מבואר בהמשך תרס"ו¹⁵ שבאותיות החקיקה גופא יש ב' אופנים, חקיקה סתם, וחקיקה מעבר לעבר, כמו האותיות שבלוחות, כמ"ש¹⁶ משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים, וכפי שאמרו רז"ל¹⁷ מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין. והחילוק ביניהם, שאותיות החקיקה בכלל (שלא מעבר לעבר), עם היותם מיני' ובי', ולא כמו אותיות הכתיבה שהם דבר נוסף על הקלף שבו נכתבו האותיות, ומכסים ומסתירים לגמרי על הקלף שנמצא תחתם¹⁸, מ"מ, כיון שיש להם מקום אחיזה בהאבן, ועד שאפשר למלאותן בדיו, והיינו, שנותנים מקום לאותיות הכתיבה שמעלימים לגמרי, הרי יש להם שייכות לאותיות הכתיבה, לפי שגם הם מעלימים קצת, שבמקום חקיקת האותיות נחשך מעט ההבהקה והבהירות של האבן טוב, שאינו כמו שהוא מצד עצמו שלא במקום שנחקקו האותיות¹⁹. אבל אותיות החקיקות מעבר לעבר,

(11) פרשתנו שם, יז.
 (12) ריש פרשתנו. וראה גם לקו"ת ר"פ בחוקותי.
 (13) בהבא לקמן — ראה לקו"ש ח"ח ע' 127 ואילך (ממאמר זה).
 (14) תשא לב, טז. וראה לקו"ת פרשתנו נט, ג.
 (15) ד"ה אין עומדין תרס"ז (ע' תפג ואילך).
 (16) תשא שם, טו.
 (17) שבת קד, א.
 (18) ראה גם לקו"ת שם, ד.
 (19) ראה גם לקו"ת שם, ג. שה"ש ה, א. המשך תרס"ז ס"ע תעד ואילך.

שאינן להם מקום אחיזה כלל, ה"ה מובדלים לגמרי (ולמעלה) מאותיות הכתיבה. וכמבואר שם²⁰ פרטי הענינים למעלה, שכלים דאצילות הם כמשל אותיות הכתיבה, שאף שאינם מהות זר ח"ו, להיותם אלקות, מ"מ, ה"ה מהות אחר מן האור כו'. והע"ס דכתר ודא"ק הם כמשל אותיות החקיקה שאינן מהות אחר מלבד האבן טוב, אבל אעפ"כ יש לאותיות מקום אחיזה, ואפשר למלאותם בדיו, והיינו, שבכתר ובא"ק יש מציאות הכלים כו', ועד שהם בבחי' מקור לכלים דאצילות. וענין החקיקה מעבר לעבר הו"ע גליף גליפו בטהירו עילאה באוא"ס שלפני הצמצום, ששם לא שייך ענין המציאות כלל, שזהו שאין להם מקום אחיזה, ואי אפשר למלאותם בדיו, שאינם בגדר מקור לעולמות כו'. ויש להוסיף ולהעיר גם מהמבואר בהמשך תער"ב²¹ בענין אותיות החקיקה, כמו אותיות החקוקים בחותם, שאף שהאותיות הן רק הציור שבחותם, מ"מ, ה"ז בחי' צורה עצמית, והיינו, שהציור הוא בעצם חומר החותם, ולא כמו אותיות שבשעוה שנחקקין מהאותיות שבחותם, שאף שהציור והתמונה היא בשוה ממש כמו האותיות שבחותם, אין זו צורה עצמית, אלא רק צורה שנחקקה מצורה, שהיא נבדלת מצורת החותם. ומוסיף לבאר הענין דצורה עצמית²², שלא זו בלבד שהציור הוא בהעצם, אלא עוד זאת, שהעצם מצוייר בזה, והיינו, שהציור הוא העצם גופא שמצוייר בציור זה, שלכן, אין כאן דבר נוסף מלבד העצם, גם לא גילוי מן העצם, אלא שהעצם הוא המתגלה. ומסיים, שענין זה שייך רק במדריגות שלמעלה מאצילות כו'. ומכל זה מובן גודל העילוי דחוקת התורה, שזהו כפי שהתורה היא בשרשה ומקורה בבחי' אותיות החקיקה, עד לדרגא היותר עליונה שבחקיקה מעבר לעבר, בבחי' אווא"ס שלפני הצמצום כו'.

(ג) **ויש** להוסיף ולבאר הענין דאותיות הכתיבה ואותיות החקיקה בנפש האדם, ומזה יובן גם הקשר והשייכות דאותיות החקיקה (חוקה מלשון חקיקה) לענין החוקים כפשוטם. והענין בזה, דהנה, השכל שבאדם הוא כמו אותיות הכתיבה שהם דבר נוסף על הקלף, כי ענין השכל הוא דבר נוסף על עצם האדם, וכדמוכח מזה שבענין השכל יש שינויים מקטנות לגדלות, שהתינוק שכלו קטן ביותר, וככל שמתגדל יתוסף בהגדלת שכלו, וכמו"כ רואים שיש אדם שהוא בעל שכל, ויש אדם שאינו בעל שכל כ"כ, ועכצ"ל שענין השכל הוא דבר נוסף על עצם

(22) ראה גם סה"מ קונטרסים ח"א קכט, סע"א ואילך.

(20) ע' תעו ואילך.
(21) ח"א פרפ"ט.

האדם. ואילו אותיות החקיקה הו"ע עצם הנשמה, שהיא למעלה באין ערוך מענין השכל כו', וכמו עצמותו ית', כמבואר בשער היחוד והאמונה²³ שהוא רם ונשא ונעלה עליו רב מאד ממדרגת החכמה, ולא שייך כלל לייחס אצלו שום ענין המתייחס לחכמה אפילו בדרך מעלה ועילוי רב, כגון לומר עליו שאי אפשר לשום נברא עליונים ותחתונים להשיג חכמתו או מהותו כו', והאומר עליו שאי אפשר להשיגו הוא כאומר על איזו חכמה רמה ועמוקה שאי אפשר למששה בידיים מפני עומק המושג, שכל השומע יצחק לו כו'. וכך גם הנשמה היא למעלה באין ערוך מענין השכל, ורק לאח"ז מתלבשת הנשמה בשכל, עד שנקראת נפש המשכלת. ומזה מובן גם בעבודת האדם, שענין אותיות החקיקה הוא מה שכל איש ישראל רוצה בטבעו לקיים רצון ה'²⁴, שטבע זה הוא מצד עצם הנשמה שלמעלה מהשכל. וענין זה בא לידי גילוי בעיקר במצוות דחוקים, כי, במצוות דעדות ומשפטים, כיון שיש להם טעם שכלי, לא מתבטא בהם הרצון שמצד הנשמה בטהרתו, כיון שהשכל הנוסף (ובפרט להיותו כח פנימי ומתאחד עם נפש המשכלת) מעלים (עכ"פ במקצת) על הרצון העצמי, ורק במצוות דחוקים, שאין בהם ההרכבה דשכל וטעם, מתגלה עצם הנשמה. ועפ"ז יש לבאר השייכות דחוקים לאותיות החקיקה²⁵, שמעלת החוקים על עדות ומשפטים היא בדוגמת יתרון אותיות החקיקה על אותיות הכתיבה, שאינם דבר נוסף על האבן טוב, ובמילא אינם מעלימים עליו. ובפרטיות יותר, בנוגע לב' האופנים בחקיקה, חקיקה סתם וחקיקה מעבר לעבר, שהחוקים שבכללות יש להם אחיזה בהבנה שכלית, הנה השכל מעלים במקצת עכ"פ על הרצון העצמי, ולא מתגלה כ"כ עצם הנשמה, בדוגמת אותיות החקוקות באבן טוב, שמחשיכות במקצת את בהירות האבן טוב, שבמקום החקיקה אינו מבהיק כ"כ. ואילו זאת חוקת התורה (פרה אדומה) שלמעלה לגמרי משכל, ה"ז בדוגמת אותיות החקוקות מעבר לעבר, שאין להם מקום אחיזה כלל, ואינם מעלימים כלל.

(ד) **והנה** מבואר בלקו"ת² בפירוש זאת חוקת התורה, שע"י מצות פרה אדומה שהיא חוקה, תמשיכו למעלה בחי' אותיות החקיקה של התורה להיות משם ממש יורד ונמשך בבחי' אותיות הכתב כו', והיינו לפי שמצות פרה אדומה הוא כללות התורה כו' (כנ"ל ס"א). ומזה מובן,

(25) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1056.

(23) פ"ט.

(24) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

שגם ענין החוקים כפשוטו שבזאת חוקת התורה, גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחרי, צריך להיות נמשך בכל מצוות התורה.

ויובן ע"פ מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר שאמר ב"ב תמוז דשנת הגאולה²⁶ [לאחרי שמקדים שמצות הוי' נקראים בכמה שמות, כמו עדות וחוקים ומשפטים, ומבאר, שמשפטים הם מצוות שע"פ השכל כו' וחוקים הם שאינם ע"פ הטעם, כי אם גזרת הכתוב, וכדאיתא ברש"י (ע"פ זאת חוקת התורה) לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל כו' לפיכך כתב בה חוקה כו'], שעבודת האדם היא אשר קיום המצוות שכליים יהי בקב"ע דוקא כמו המצוות שהם חוקים, והיינו, דמצוות שהם מושגים ע"פ השכל, הנה זה שמקיימם אינו לפי שהשכל מחייב אותן, כי אם להיותן מצוות ה' כו'. ויש לומר שזהו הטעם הפנימי שמביא ומציין לפרש"י ע"פ זאת חוקת התורה [נוסף לכך שזוהי פרשת השבוע הסמוך לענין הגאולה. וכותב במפורש התיבות זאת חוקת התורה, שמתרגמי' דא גזירת אורייתא, שרומז לגזירה על תורה, כמובא בספרים²⁷], שכוונתו להביא ראי' למ"ש בהמשך הענין שגם מצוות שכליות צריך לקיים בקב"ע כמו חוקים, כי, מהפירוש דזאת חוקת התורה שמצוות פרה אדומה היא כללות התורה, מוכח, שכל המצוות, שהם הפרטים, צריך לקיימם מתוך קב"ע (שלמעלה מהשכל לגמרי) כמו שמקיימים את החוקה דפרה אדומה שהיא הכלל, שהרי הפרטים באים מן (ודומים אל) הכלל.

והביאור בזה, דאף שהחלוקה דג' הסוגים עדות משפטים וחוקים היא ע"פ תורה, היינו, שהתורה עצמה אומרת שיש מצוות שאין להם טעם ונקראים בשם חוקים, ויש מצוות שיש להם טעם ונקראים (בתורה) עדות ומשפטים, ונמצא, שרצון התורה הוא שקיום המצוות דעדות יהי בתור עדות על ענינים שונים²⁸, וקיום המצוות דמשפטים יהי מצד חיוב השכל²⁹, הנה הא גופא שמצוות שכליות צריכים להיעשות מצד

(26) ד"ה הוי' לי בעוזרי תרפ"ז פ"ג (סה"מ תרפ"ז ע' רג).

(27) תניא — הובא במג"א או"ח סו"ס תקף.

(28) וכמפורש בכתוב (תשא לא, יג) אך את שבתותי תשמורו כי אות היא גו'; (אמור כג, מג) למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי גו'. ובכ"מ. — ולהעיר מב"ח וש"ע אדה"ז ריש הל' סוכה. ועד"ז בציצית, תפלין כו'.

(29) להעיר מח"פ להרמב"ם פ"ו (הובא בד"מ צ"פ, ב), שהרעות שהן רע גם מצד השכל צריך לומר ע"ז "אי אפשר". וראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 17-18. חט"ז ע' 248. ובוה יובן מה שאמרו (עירובין ק, סע"ב) "אלמלי לא ניתנה תורה (ח"ו) היינו למדים צניעות מחתול וגזל מנמלה כו" — דלכאורה, למאי נפק"מ.

הטעם, צריך להיות בדרך קב"ע, היינו, רק בגלל שהקב"ה גזר שקיום מצוות אלו יהי מצד הטעם³⁰. וכך הוא גם בנוגע להמצוות גופא, שגם הרצון העליון שבמצוות דעות ומשפטים הוא רצון עצמי שלמעלה מחכמה, אלא (גם זה) גזירה היא מלפני שהרצון שבמצוות אלו יתלבש גם בטעם ושכל. וזהו הטעם הפנימי למ"ש זאת חוקת התורה (הגם שפרה אדומה היא כללות המצוות, שענינם רצון העליון, ואילו תורה היא חכמה), כדי להדגיש שענין הגזירה הוא לא רק מצד המצוה שבעדות ומשפטים, אלא גם התורה שבהם, היינו, מה שנמשכו בחכמה ושכל (ועד גם השכל גופא), הרי זה ענין של חוקת, גזירה היא מלפני.

ה) אך עדיין צריך להבין, איך שייך שענין השכל יהי מצד קב"ע, הרי שכל וקב"ע הם שני הפכים. אך עז"נ זאת חוקת התורה, שזהו"ע של חקיקה מעבר לעבר (כנ"ל ס"ג). ובהקדים, שהיתרון של חקיקה מעבר לעבר על חקיקה סתם הוא לא רק בנוגע לאותיות החקוקות בפני עצמן (שבחקיקה מעבר לעבר אין להם מקום אחיזה כו'), אלא גם בשייכות לדבר הנחקק, שבחקיקה סתם, כמו באותיות החקוקות על אבן טוב, פעולת החקיקה היא רק בחלק החיצוני של האבן, משא"כ בחקיקה מעבר לעבר, הנה כל מציאותו של הדבר הנחקק נעשית חדורה לגמרי (דורכגעדורנגען דורך און דורך) מהענין שחוקקים בו. ומזה מובן, שהשייכות דזאת חוקת התורה לחקיקה מעבר לעבר היא לא רק מצד ענין הקב"ע שבקיום החוקה דפרה אדומה, שאין לה מקום בשכל כלל (כנ"ל), אלא גם מצד האיש הישראלי שבו חקוק ענין הקב"ע, שחקיקה זו חודרת את כל מציאותו. והענין בזה, שדבר שנחקק באדם בדוגמת אותיות החקוקות באב"ט, הנה אף שהדבר נחקק בתוכו (ולא כמו אותיות הכתיבה שכתובים ע"ג הקלף), מ"מ, אין זה מגיע עד לעצם שלו ממש, ואז, הנה כשם שאינו מגיע עד לעומק היותר פנימי, כמו"כ אינו נקלט ונקבע היטב (איינגעקארבט) גם בכחות החיצוניים. אמנם, ענין הקב"ע, להיותו חקוק אצל איש ישראל מעבר לעבר, היינו, בכל עצמותו, ה"ה נמשך גם בכחות הכי חיצוניים, כיון שכל כחות האדם שייכים להעצם שלו³¹. וזהו הענין דחקיקה מעבר לעבר, היינו, מהעומק היותר פנימי עד לחיצוניות הכי

מופשטת לגמרי ואין לה שום אחיזה כלל בכחות הפנימיים, נמצאת היא בכל הכחות ופועל גם על החומריות דנה"ב (משא"כ בחי' חיי). עיי"ש באריכות.

30) שלכן גם במשפטים אמרו "לפניהם ולא לפני עו"כ ואפי' .. דנין אותו כדיני ישראל" (רש"י ר"פ משפטים).

31) ראה ער"ז קונטרס העבודה פ"ה (ע' 33), שדוקא בחי' היחידה — עם היותה

רחוקה. ולכן פועל הקב"ע גם על כח השכל³² (שגם בהבנת המצוות דעדות ומשפטים לא יהי' ניכר מציאות השכל בפני עצמו, אלא כפי שהוא מצד גזירה היא מלפני), כיון שעצם הנפש כולל ופועל על כל הכחות.

(ו) **ועד"ז** הוא במצות פרה אדומה עצמה, שעלי' נאמר זאת חוקת התורה, בחי' חקיקה מעבר לעבר, שקיומה הוא (לא רק בכח המעשה שלו מצד קב"ע, אלא) באופן שהאמונה והקב"ע שלמעלה מהשכל פועלים גם על השכל שבו, שלא יהרהר (איך לך רשות להרהר אחרי')³³, ועד שמקיים אותה בחיות ובשמחה, כמו מצוה שמובנת בשכל. ועפ"ז י"ל, שהענין שפרה אדומה היא כללות התורה, הוא לא רק מצד החוקה שבה (כנ"ל ס"ד), אלא גם בזה שהקב"ע פועל על השכל. אלא, שהמצוה דפרה אדומה מצ"ע, מכיון שאינה מלובשת בטעם, פעולת הקב"ע שבה על השכל היא באופן כללי (בבחי' שלילה), שלא יהרהר, ומזה נמשך אח"כ בפרטי המצוות, שהקב"ע פועל על השכל שישגיג כפי הרצון.

וענין זה מתאים גם עם פרטי עניני החוקה דפרה אדומה (שחלוקה גם משאר החוקים, כנ"ל ס"א), שיש בה שני הפכים, שעשייתה חוץ לשלש מחנות, וביחד עם זה, והזה אל נוכח פני אוהל מועד³⁴, והיינו, שמצד העצם של איש ישראל, בחי' חקיקה מעבר לעבר, הנה אפילו בשעה שנמצא חוץ לשלש מחנות, ה"ה מתכוין ורואה פתחו של היכל³⁵.

ויש לקשר זה עם המבואר בלקו"ת שמ"ש בפרה אדומה זאת חוקה התורה הוא מצד הרצוא ושוב שבה (כנ"ל ס"א), כי, הרצוא לצאת מגדר הכלים והשכל הוא ע"ד הקב"ע שלמעלה מטו"ד, שזהו"ע נוכח פני אוהל מועד, והשוב הו"ע ההמשכה בשכל, שלא יהרהר (ומזה נמשך בשאר המצוות שגם השכל עצמו יסכים, כנ"ל), ועד שפועל הבירור גם חוץ לשלש מחנות, ומטהר טומאת מת שלמטה מטה מנוגה³⁶.

(ז) **וי"ל** שזוהי גם השייכות דפ' חוקת לחג הגאולה י"ב תמוז, שלכן קורין אותה (בכו"כ שנים) בשבת (דמיני' מתברכין כולהו יומין³⁷) שלפני י"ב תמוז, ועכ"פ בסמיכות לג' תמוז, שאז התחילה הגאולה

(32) ואדרבה: דוקא בזה שהקב"ע פועל גם על השכל, מתבטא שהוא חקוק בעצם נפשו.
 (33) ראה לקו"ש ח"ג ע' 898.
 (34) פרשתנו שם, ד.
 (35) פרש"י עה"פ.
 (36) ראה תניא אגה"ק סכ"ח. דרך מצוותין קיא, ב.
 (37) זח"ב סג, ב. פח, א.

(חופשה ניתנה לו), ועד שגם במאמר די"ב תמוז הראשון הובא פרש"י ע"פ זאת חוקת התורה (כנ"ל ס"ד). והענין בזה, כידוע שכ"ק מו"ח אדמו"ר בעל השמחה והגאולה הי' חדור כל ימיו בעבודה דמס"נ בפועל, וביחד עם זה, היו כל עניניו בתכלית ההתיישבות. ואפילו "העבודה הגדולה אשר עבדתי בהרבצת תורה וחיזוק הדת"³⁸, שבגללה הי' המאסר לפני י"ב תמוז, הנה אף שעבודה זו לא הי' לה מקום ע"פ שכל, אפילו לא ע"פ שכל דקדושה, ובאה בגילוי מצד העבודה דמס"נ בפועל שלמעלה לגמרי ממדידת השכל, אעפ"כ, היתה עבודה מסודרת בתכלית (אף שטבע האדם הוא שבשעה שעומד בתנועה של מס"נ אין מקום אצלו לחשבונות וכיו"ב), והיתה מחושבת וערוכה באופן שהרבצת התורה וחיזוק הדת יהי' במדה היותר גדולה. וע"פ מ"ש בפרש"י בפרשתנו³⁹ שמה הוא ישראל וישראל הם משה, לומר לך⁴⁰ שנשיא הדור הוא ככל הדור, כי הנשיא הוא הכל, מובן, שכח זה נותן כ"ק מו"ח אדמו"ר לכל בני, ועד אפילו למי ש(רק) בשם ישראל יכונה⁴¹. וכאשר נלך בדרך שסלל לנו, ישנה ההבטחה שיקויים מ"ש⁴² יהי ה' אלקינו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו, ולכל בני ישראל יהי' אור⁴³ ברוחניות וגשמיות⁴⁴.

- (38) לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו לחגיגת יב תמוז הראשונה — בשנת תרפ"ח (נדפס בסה"מ תש"ח ע' 263).
- (39) כא, כא. — וראה בארוכה לקו"ש חל"ג ס"ע 134 ואילך.
- (40) לכאורה "לומר לך .. הכל" — אינו נוגע להבנת פשוטו של מקרא? אלא שמתרץ ומבאר למה שינה הכתוב — שזהו "לומר לך" — כולל גם "בן חמש" — כי כן הוא גם בפשוטות הדברים (ובעולם העשי' הגשמי — לעומת פשט שבתורה) — שנשיא הדור כו'.
- ועפ"ז מובנת התמי' — דלכאורה הו"ל לרש"י לסיים בדוגמא ל"וישראל הם משה" — וע"פ הנ"ל מובן, דבזה לא תמיד ישנה האמירה לך (שכן הוא בפועל) — אף שישראל דדור דעה דמשה — הם משה, משא"כ בנשיא הדור.
- (41) לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו הנ"ל. וראה לקו"ש ח"ח בהוספות ע' 329 ואילך.
- (42) מלכים-א ח, נו.
- (43) ע"פ לשון הכתוב — בא יו"ד, כג.
- (44) לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר — ג' תמוז תרפ"ז (נדפס בסה"ש תרפ"ז ע' 169 ואילך).

הוספה

ב"ה, ה אלול השי"ת

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהורמ"ז שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכד מנ"א, כבקשתו הזכרתיו ואת ב"ב שי על ציון (במלופם) של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ביום ה שלפני ר"ח אלול. ומה שציין בענין ציון (בחולם) מלקו"ת דברים סד"ה ציון במשפט וסד"ה צאו"ר (כנראה כוונתו להראשון) ומאו"א בערכו, לכאורה שייך יותר להמתבאר בדא"ח בדרושי חנוכה ד"ה רני ושמחי כו', כי שם מתפרש ציון מלי סימן, שזהו ג"כ פי' ובנה אצלו ציון, השייך לנדו"ד. ועייגי"כ באוה"ת רד"ה הנ"ל שהביא פסוק זה. ואולי אפ"ל החילוק – במלופם או בחולם שהוא גבוה, וכמושי"כ באוה"ת שם. אף שלפעמים אין מחלקים בזה. וראה ד"ה והי' הנשאר בציון תרצ"א פ"ד.

בס' דבר יום ביומו (לר"ח קנאלער) מובא כמה מהנפטרים ביו"ד שבט וגם מהרש"ש בתוכם. ובס' דברי שלום בתחלתו מובאים המנהגים ביום היאצ"ט שלו בביהכ"ס בית כל בירות"ו – שעושים – בלילה – הדלקות ברוב עם ובשמחה וע"ד כמו בלי"ג בעומר. המעות לשיבת תו"א יכול לשלחם ישר לשם, אבל ע"ש המוסד ולא ע"ש איש פרטי, ומובן אשר אז יחליפום בשער האפיציאלי. מ"ה בשביל הרה"ח כו' רפאל שי' כהן מסרו לי, ואשתדל להמציאם לו. בטח ראה בקצש"ע הוצאת פעלדמאן בסופו ע"ד כח הזכרון.

מצילום האגרת. נכתבה על נייר המכתבים של המל"ח. מהורמ"ז: גרינגלאַס. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ב אגרת ח'שסח, ובהנסמן בהערות שם.

מלקו"ת דברים סד"ה ציון במשפט: א, ג.
 וסד"ה צאו"ר (כנראה כוונתו להראשון): שה"ש כב, ב.
 בדרושי חנוכה ד"ה רני ושמחי כו': תו"א מקץ לו, סע"ב.
 ובנה אצלו ציון: יחזקאל לט, טו.
 באוה"ת רד"ה הנ"ל: חנוכה שיא, א.
 ד"ה והי' הנשאר בציון תרצ"א פ"ד: סה"מ תרצ"א ע' נא.

נמצאים עתה בדפוס מאמרי ר"ה מפאריטש אדות ענין ההשתטחות ולתוכן הקדמתי חפצתי לראות ספרו של מרגליות המדבר עדיין (כמדומה "הילולא דרשב"י" שמו) ונא לשאלו לי על איזה ימים וההקדם האפשרי בזה ישובה, ות"ח מראש.

— זה עתה השגתי הספר אצל הרמ"פ שי כ"ץ.

בברכת כוח"ט ופ"ש כל החבורה תי

מ. שניאורסאהן

ב"ה.

הגיע מבית הזורד

תורת מנחם

התוועדויות כרך מג

הספר נשלח לבתי המנויים

*

ניתן להשיג הספר בחנויות הספרים

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

בקשר עם יום ההילולא השבעה־עשר
גי תמוז ה'תשע"א
ויהי רצון שנלך בדרכיו אשר הורנו נצח סלה ועד
ולזכות השלוחים והשלוחות ויוצאי חלציהם שליט"א
להצלחה רבה ומופלגה במילוי שליחותם הק'
באופן דלמעלה מדרך הטבע בכל פעולותיהם הברוכות והקדושות
לקדש שם ליובאוויטש ושמך הק' של רבינו
ותהי יד השלוחים על העליונה במילוי השליחות בשלימות
מתוך הרחבה אמיתית ונחת חסידותי מיוצ"ח ומתוך בריאות הנכונה

נדפס על ידי ולזכות
הרה"ת ר' אהרן יעקב בן יפה דיסקא וזוגתו מרת שאשא דבורה בת שרה
בתם חנה בת שאשא דבורה ובנם ירחמיאל אברהם דוד בן שאשא דבורה

פרוש

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות
ולהצלחה רבה ומופלגה ולהתברך בכל מילי דמיטב
בכל אשר יפנו ובכל המצטרך בגשמיות וברוחניות